

ten; welcke *Louis de S. Ange*, Staets-Secretarius, verschoot, sonder genoomen te worden uyt den Schat des Konings van *Castilien* en *Aragon*. Ondertusschen heeft dit weynige soo een groote rijkdom te weegh gebraght.

Christophorus Columbus maeckte sijn Meester van *Hispaniola* en d'omgelegene Eylanden, korts nae 't Jaer 1492. *Americus Vesputius* van *Brazil* in 't Jaer 1497. *Ferdinandus Cortesius* heeft *Mexico* in 't Jaer 1519.; en *Pizarra Peru* in 't Jaer 1529. ingenoomen: En hebben soo voorts andere Deelen van *America* onder haer geweld gebraght; altijd de geene die 't beste waeren. Soo veel Goud, Silver en groote Rijkdommen hebbense uyt dit Gewest getrocken, datse gantsch *Europa* daer mee vervuld, en veroorsaecht hebben, dat de Landen, Heerlijkheden en Waeren aen deese sijde, welcke voortijds geen 1000. Guldens soudengegouden hebben, nu meer als 100000. Guldens waerdig zyn. Ondertusschen moeten bekennen, dat d'ontdecking en veroveringh deeser Landen de *Spaenjaerden* vele Menschen heeft gekost, niet soo seer door d' Oorlogen, als wel op de Zee.

Doe in 't Jaer 1590. honderd *Spaensche* met grooten rijkdom beladen zynde Scheepen gesaementlijk weer te rugg' nae *Spaenje* voeren, en langhs 't Eyland *Florida* heenenseylden, soo overviel haer een Onweer, waer in al deese Kielen te grond gingen, tot op een eenigh toe, 't welck *Linschoten* gesien heeft in 't Eyland *Tercera*. De gedaghte Schrijver verseeckerd, dat door verscheydene andere Onweeren, desgelijcks door de Stroperyen der *Engelsche*, noch honderd andere Scheepen de *Spaenjaerden* ontnoomen, of nae den atgrond gesonden zyn. Soodat van 220. Scheepen, welcke in 't voorgaende Jaer uyt *Nieuw-Spaenje*, *S. Domingo*, *Havana*, *Capo Verde*, *Brazil*, *Guinea* en andere plaetsen, waeren afge-

seyld, maer alleen 14. of 15. der selver de Schipbreuck of de handen der *Engelsche* zyn ontkoomen. Naederhand hebben van tijd tot tijd, nu d' *Engelsche*, dan de *Hollanders* niet alleen de *Spaenjaerden* een groot getal Scheepen op de Zee, maer oock verscheydene Vestingen te Land, jae somtijds geheele *Provincien* of Eylanden ontnoomen. Noch onlanghs geleden hebben de *Hollanders* een goed deel van *Brazil* in 't besit gehad. D' *Engelsche* hebben daer noch heden onder haer gebied 't Eyland *Jamaica*, nevens eenige Vestingen in d' Eylanden en Landen daer rondom. Daerenboven zyn noch al d' Eylanden aen deese sijde van *Hispaniola* in hande der *Francoisen*, *Engelsche* en *Hollanders*: Welke behalven dit noch verscheydene Plant-Steeden aenstellen op de *Gujansche* Kult. Indien deselve sullen blijven, soo syn deese Eylanden alreeds verdrieltelijke Doornen voor *Mexico* en 't Vaste Land: De Plant-Steeden in *Gujana* niet min voor 't Vaste Land, *Peru* en *Brazil*.

Wy hebben hier niet verhaeld alles watmen van *America* sou konné beschrijven; maer alleen 't geen ons daer van heeft gedaght nodighit te zyn. Anders soumen verscheydene Boecken konnen maecken, alleen van de Natuer en eygenschap haerer Granen, Kruiden, Ooft en andere Vruchten: Van haere Vogelen, Dieren en Visschen, welcke meerendeel van d' onse gantsch onderscheyden zyn, &c. Soo is oock 't geen men derwaerts gebraght heeft seer wel geluckt; en 't selve vermeerderd sijn noch daeglijcks; indien niet op d' eene, immers op d' andere sijde. Over geene Dieren hebben d' Inwooners sijn soo seer verwonderd, als over onse Paerden. Men heeft alreeds voor honderd Jaeren deese Beesten in *Peru* en andere *Americaensche* Landschapen gehad, doch niemand van deese Volckeren heeft sijn daer op derven setten, om te rijden.

Eynde der Geographische en Historische Wereld-beschrijvingh.